

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM

Predmet: Specijalistička ambulanta

Nosilac projekta: P.Z.U. „Ars Medica” Podgorica

Podgorica, decembar, 2015.god.

SADRŽAJ

❖	PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA.....	3
❖	OPIS TEHNOLOŠKOG PROCESA.....	12
❖	NAČIN UPRAVLJANJA OTPADOM.....	15
❖	MJERE ZA SPRJEČAVANJE PROIZVODNJE OTPADA.....	26
❖	PRILOZI.....	32

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada: P.Z.U. „Ars Medica” Podgorica; Gavra Vukovića b.b. Specijalistička ambulanta (Gavra Vukovića b.b.-Podgorica)	
Poreski identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB:02148293; REG.BROJ:80006013	
Grad/Opština: Podgorica/Opština Podgorica	
Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/e-mail): Tatjana Šuković: tel:069/314-866 tel/fax:020/ 227-444 email:arsmedica@t-com.me	
Period na koji se plan odnosi od decembra 2015. do decembra 2018.godine	
Podaci o planiranim količinama otpada	
Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada	
Otpad čije sakupljanje i odlaganje podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije (18 01 03*) sa* se obilježava opasna vrsta otpada	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	Specijalistička ambulanta Kat.parcela br.15/3, 15/6 i 15/9 KO Podgorica I
Količina otpada (u kg ili t/god)	220kg/god.
Za opasni otpad:oznaka svojst(va)ava otpada iz Liste opasnih svojstava otpada	Oznaka (A) -otpad se smatra opasnim bez obzira na graničnu vrijednost koncentracije opasnih supstanci na osnovu kojih se otpad u skladu sa Prilogom 4 Pravilnika o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl.list. RCG” br.59/13) razvrstava u opasni otpad. Oznaka (H4) - nadražujuće materije Oznaka (H5) - opasne materije Oznaka (H6) - otrovne materije Oznaka (H7) - kancerogene materije Oznaka (H9) - infektivne materije Oznaka (H14) - ekotoksične materije
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili Aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada	Period tokom kojeg će aktivnosti u specijalističkoj ambulanti imati kao rezultat proizvodnju prikazane količine otpada, zavisioće isključivo od perioda funkcionisanja predmetnog društva.
Način upravljanja otpadom	Sakupljanje: specijalne posude žute boje i kontejner Privremeno skladištenje: namjenska prostorija u suterenu. Prevoz, odstranjivanje: specijalizovano društvo (na osnovu ugovora-dostavljen u prilogu)
Broj: <u>PUO 06-12/15</u>	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom
Datum: <u>23.12.2015.god.</u>	Boško Perović dipl.ing.teh. (Institut „Sigurnost”-Podgorica) potpis _____

Napomena: podaci o planiranim količinama otpada popunjavaju se za svaku vrstu otpada posebno.

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada: P.Z.U. „Ars Medica” Podgorica; Gavra Vukovića b.b. Specijalistička ambulanta (Gavra Vukovića b.b.-Podgorica)	
Poreski identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB:02148293; REG.BROJ:80006013	
Grad/Opština: Podgorica/Opština Podgorica	
Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/e-mail): Tatjana Šuković: tel:069/314-866 tel/fax:020/ 227-444 email:arsmedica@t-com.me	
Period na koji se plan odnosi od decembra 2015. do decembra 2018.godine	
Podaci o planiranim količinama otpada	
Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada	
<u>Oštri instrumenti (18 01 01)</u> sa* se obilježava opasna vrsta otpada	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	Specijalistička ambulanta Kat.parcela br.15/3, 15/6 i 15/9 KO Podgorica I
Količina otpada (u kg ili t/god)	30kg/god.
Za opasni otpad:oznaka svojst(va)ava otpada iz Liste opasnih svojstava otpada	-----
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili Aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada	Period tokom kojeg će aktivnosti u specijalističkoj ambulanti imati kao rezultat proizvodnju prikazane količine otpada, zavisiće isključivo od perioda funkcionisanja predmetnog društva.
Način upravljanja otpadom	Sakupljanje: specijalne posude i kontejner Privremeno skladištenje: namjenska prostorija u suterenu. Prevoz, odstranjivanje: specijalizovano društvo (na osnovu ugovora-dostavljen u prilogu)
Broj: <u>PUO 06-12/15</u>	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom
Datum: <u>23.12.2015.god.</u>	Boško Perović dipl.ing.teh. (Institut „Sigurnost”-Podgorica) potpis _____

Napomena: podaci o planiranim količinama otpada popunjavaju se za svaku vrstu otpada posebno.

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada: P.Z.U. „Ars Medica” Podgorica; Gavra Vukovića b.b. Specijalistička ambulanta (Gavra Vukovića b.b.-Podgorica)	
Poreski identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB:02148293; REG.BROJ:80006013	
Grad/Opština: Podgorica/Opština Podgorica	
Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/e-mail): Tatjana Šuković: tel:069/314-866 tel/fax:020/ 227-444 email:arsmedica@t-com.me	
Period na koji se plan odnosi od decembra 2015. do decembra 2018.godine	
Podaci o planiranim količinama otpada	
Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada Otpad čije sakupljanje i odlaganje ne podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije (npr. zavoji, gipsevi posteljina, odjeća za jednokratnu upotrebu i pelene (18 01 04) sa* se obilježava opasna vrsta otpada	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	Specijalistička ambulanta Kat.parcela br.15/3, 15/6 i 15/9 KO Podgorica I
Količina otpada (u kg ili t/god)	100kg/god.
Za opasni otpad:oznaka svojst(va)ava otpada iz Liste opasnih svojstava otpada	-----
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili Aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada	Period tokom kojeg će aktivnosti u specijalističkoj ambulanti imati kao rezultat proizvodnju prikazane količine otpada, zavisiće isključivo od perioda funkcionisanja predmetnog društva.
Način upravljanja otpadom	Sakupljanje: specijalne posude i kontejner Privremeno skladištenje: namjenska prostorija u suterenu. Prevoz, odstranjivanje: specijalizovano društvo (na osnovu ugovora-dostavljen u prilogu)
Broj: <u>PUO 06-12/15</u> Datum: <u>23.12.2015.god.</u>	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom Boško Perović dipl.ing.teh. (Institut „Sigurnost”-Podgorica) potpis _____

Napomena: podaci o planiranim količinama otpada popunjavaju se za svaku vrstu otpada posebno.

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada: P.Z.U. „Ars Medica” Podgorica; Gavra Vukovića b.b. Specijalistička ambulanta (Gavra Vukovića b.b.-Podgorica)	
Poreski identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB:02148293; REG.BROJ:80006013	
Grad/Opština: Podgorica/Opština Podgorica	
Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/e-mail): Tatjana Šuković: tel:069/314-866 tel/fax:020/ 227-444 email:arsmedica@t-com.me	
Period na koji se plan odnosi od decembra 2015. do decembra 2018.godine	
Podaci o planiranim količinama otpada	
Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada <u>Papirna i kartonska ambalaža (15 01 01)</u> sa* se obilježava opasna vrsta otpada	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	Specijalistička ambulanta Kat.parcela br.15/3, 15/6 i 15/9 KO Podgorica I
Količina otpada (u kg ili t/god)	455kg/god.
Za opasni otpad:oznaka svojst(va)ava otpada iz Liste opasnih svojstava otpada	-----
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili Aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada	Period tokom kojeg će aktivnosti u specijalističkoj ambulanti imati kao rezultat proizvodnju prikazane količine otpada, zavisiće isključivo od perioda funkcionisanja predmetnog društva.
Način upravljanja otpadom	Sakupljanje: specijalne posude i kontejner Privremeno skladištenje: kontejner van objekta. Prevoz, odstranjivanje: specijalizovano društvo (Ćistoća d.o.o. Podgorica)
Broj: <u>PUO 06-12/15</u>	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom
Datum: <u>23.12.2015.god.</u>	Boško Perović dipl.ing.teh. (Institut „Sigurnost”-Podgorica) potpis _____

Napomena: podaci o planiranim količinama otpada popunjavaju se za svaku vrstu otpada posebno.

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada: P.Z.U. „Ars Medica” Podgorica; Gavra Vukovića b.b. Specijalistička ambulanta (Gavra Vukovića b.b.-Podgorica)	
Poreski identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB:02148293; REG.BROJ:80006013	
Grad/Opština: Podgorica/Opština Podgorica	
Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/e-mail): Tatjana Šuković: tel:069/314-866 tel/fax:020/ 227-444 email:arsmedica@t-com.me	
Period na koji se plan odnosi od decembra 2015. do decembra 2018.godine	
Podaci o planiranim količinama otpada	
Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada Plastična ambalaža (15 01 02) sa* se obilježava opasna vrsta otpada	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	Specijalistička ambulanta Kat.parcela br.15/3, 15/6 i 15/9 KO Podgorica I
Količina otpada (u kg ili t/god)	400kg/god.
Za opasni otpad:oznaka svojst(va)ava otpada iz Liste opasnih svojstava otpada	-----
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili Aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada	Period tokom kojeg će aktivnosti u specijalističkoj ambulanti imati kao rezultat proizvodnju prikazane količine otpada, zavisiće isključivo od perioda funkcionisanja predmetnog društva.
Način upravljanja otpadom	Sakupljanje: specijalne posude i kontejner Privremeno skladištenje: kontejner van objekta. Prevoz, odstranjivanje: specijalizovano društvo (Ćistoća d.o.o. Podgorica)
Broj: <u>PUO 06-12/15</u>	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom
Datum: <u>23.12.2015.god.</u>	Boško Perović dipl.ing.teh. (Institut „Sigurnost”-Podgorica) potpis _____

Napomena: podaci o planiranim količinama otpada popunjavaju se za svaku vrstu otpada posebno.

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada: P.Z.U. „Ars Medica” Podgorica; Gavra Vukovića b.b. Specijalistička ambulanta (Gavra Vukovića b.b.-Podgorica)	
Poreski identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB:02148293; REG.BROJ:80006013	
Grad/Opština: Podgorica/Opština Podgorica	
Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/e-mail): Tatjana Šuković: tel:069/314-866 tel/fax:020/ 227-444 email:arsmedica@t-com.me	
Period na koji se plan odnosi od decembra 2015. do decembra 2018.godine	
Podaci o planiranim količinama otpada	
Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada <u>Metalna ambalaža (15 01 04)</u> sa* se obilježava opasna vrsta otpada	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	Specijalistička ambulanta Kat.parcela br.15/3, 15/6 i 15/9 KO Podgorica I
Količina otpada (u kg ili t/god)	35kg/god.
Za opasni otpad:oznaka svojst(va)ava otpada iz Liste opasnih svojstava otpada	-----
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili Aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada	Period tokom kojeg će aktivnosti u specijalističkoj ambulanti imati kao rezultat proizvodnju prikazane količine otpada, zavisiće isključivo od perioda funkcionisanja predmetnog društva.
Način upravljanja otpadom	Sakupljanje: specijalne posude i kontejner Privremeno skladištenje: kontejner van objekta. Prevoz, odstranjivanje: specijalizovano društvo (Ćistoća d.o.o. Podgorica)
Broj: <u>PUO 06-12/15</u>	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom
Datum: <u>23.12.2015.god.</u>	Boško Perović dipl.ing.teh. (Institut „Sigurnost”-Podgorica) potpis _____

Napomena: podaci o planiranim količinama otpada popunjavaju se za svaku vrstu otpada posebno.

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada: P.Z.U. „Ars Medica” Podgorica; Gavra Vukovića b.b. Specijalistička ambulanta (Gavra Vukovića b.b.-Podgorica)	
Poreski identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB:02148293; REG.BROJ:80006013	
Grad/Opština: Podgorica/Opština Podgorica	
Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/e-mail): Tatjana Šuković: tel:069/314-866 tel/fax:020/ 227-444 email:arsmedica@t-com.me	
Period na koji se plan odnosi od decembra 2015. do decembra 2018.godine	
Podaci o planiranim količinama otpada	
Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada Staklena ambalaža (15 01 07) sa* se obilježava opasna vrsta otpada	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	Specijalistička ambulanta Kat.parcela br.15/3, 15/6 i 15/9 KO Podgorica I
Količina otpada (u kg ili t/god)	160kg/god.
Za opasni otpad:oznaka svojst(va)ava otpada iz Liste opasnih svojstava otpada	-----
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili Aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada	Period tokom kojeg će aktivnosti u specijalističkoj ambulanti imati kao rezultat proizvodnju prikazane količine otpada, zavisiće isključivo od perioda funkcionisanja predmetnog društva.
Način upravljanja otpadom	Sakupljanje: specijalne posude i kontejner Privremeno skladištenje: kontejner van objekta. Prevoz, odstranjivanje: specijalizovano društvo (Ćistoća d.o.o. Podgorica)
Broj: <u>PUO 06-12/15</u>	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom
Datum: <u>23.12.2015.god.</u>	Boško Perović dipl.ing.teh. (Institut „Sigurnost”-Podgorica) potpis _____

Napomena: podaci o planiranim količinama otpada popunjavaju se za svaku vrstu otpada posebno.

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada: P.Z.U. „Ars Medica” Podgorica; Gavra Vukovića b.b. Specijalistička ambulanta (Gavra Vukovića b.b.-Podgorica)	
Poreski identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB:02148293; REG.BROJ:80006013	
Grad/Opština: Podgorica/Opština Podgorica	
Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/e-mail): Tatjana Šuković: tel:069/314-866 tel/fax:020/ 227-444 email:arsmedica@t-com.me	
Period na koji se plan odnosi od decembra 2015. do decembra 2018.godine	
Podaci o planiranim količinama otpada	
Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada <u>Tekstilna ambalaža (15 01 09)</u> sa* se obilježava opasna vrsta otpada	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	Specijalistička ambulanta Kat.parcela br.15/3, 15/6 i 15/9 KO Podgorica I
Količina otpada (u kg ili t/god)	220kg/god.
Za opasni otpad:oznaka svojst(va)ava otpada iz Liste opasnih svojstava otpada	-----
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili Aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada	Period tokom kojeg će aktivnosti u specijalističkoj ambulanti imati kao rezultat proizvodnju prikazane količine otpada, zavisiće isključivo od perioda funkcionisanja predmetnog društva.
Način upravljanja otpadom	Sakupljanje: specijalne posude i kontejner Privremeno skladištenje: kontejner van objekta. Prevoz, odstranjivanje: specijalizovano društvo (Ćistoća d.o.o. Podgorica)
Broj: <u>PUO 06-12/15</u>	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom
Datum: <u>23.12.2015.god.</u>	Boško Perović dipl.ing.teh. (Institut „Sigurnost”-Podgorica) potpis _____

Napomena: podaci o planiranim količinama otpada popunjavaju se za svaku vrstu otpada posebno.

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada: P.Z.U. „Ars Medica” Podgorica; Gavra Vukovića b.b. Specijalistička ambulanta (Gavra Vukovića b.b.-Podgorica)	
Poreski identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB:02148293; REG.BROJ:80006013	
Grad/Opština: Podgorica/Opština Podgorica	
Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/e-mail): Tatjana Šuković: tel:069/314-866 tel/fax:020/ 227-444 email:arsmedica@t-com.me	
Period na koji se plan odnosi od decembra 2015. do decembra 2018.godine	
Podaci o planiranim količinama otpada	
Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada <u>Biorazgradivi otpad (20 02 01)</u> sa* se obilježava opasna vrsta otpada	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	Specijalistička ambulanta Kat.parcela br.15/3, 15/6 i 15/9 KO Podgorica I
Količina otpada (u kg ili t/god)	1500kg/god.
Za opasni otpad:oznaka svojst(va)ava otpada iz Liste opasnih svojstava otpada	-----
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili Aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada	Period tokom kojeg će aktivnosti u specijalističkoj ambulanti imati kao rezultat proizvodnju prikazane količine otpada, zavisiće isključivo od perioda funkcionisanja predmetnog društva.
Način upravljanja otpadom	Sakupljanje: specijalne posude i kontejner Privremeno skladištenje: kontejner van objekta. Prevoz, odstranjivanje: specijalizovano društvo (Ćistoća d.o.o. Podgorica)
Broj: <u>PUO 06-12/15</u>	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom
Datum: <u>23.12.2015.god.</u>	Boško Perović dipl.ing.teh. (Institut „Sigurnost”-Podgorica) potpis _____

Napomena: podaci o planiranim količinama otpada popunjavaju se za svaku vrstu otpada posebno.

OPIS TEHNOLOŠKOG PROCESA

(vrsta djelatnosti prema klasifikaciji djelatnosti, opis objekta odnosno postrojenja, kapacitet proizvodnje, ulazne sirovine i sl.)

Izvodom iz centralnog registra privrednih subjekata poreske uprave predmetna ustanova je registrovana kao specijalistička ambulanta za ginekologiju, ultrazvučnu dijagnostiku iz oblasti akušerstva, vršenja prekida trudnoće stare do 10 sedmica i opštu stom.zdrav.zaštit. sa zubotehničkom laboratorijom. Pretežna djelatnost je u navedenom Izvodu upisana pod šifrom 8622-Specijalistička medicinska praksa.

Objekat predmetne ustanove u kojij se obavljaju navedene zdravstvene djelatnosti se nalazi na kat.parcelama br.15/3, 15/6 i 15/9 KO Podgorica I.

Poslovni objekat zdravstvene ustanove „ARS MEDICA” koji se koristi u već navedene svrhe, nalazi se u zoni pored šireg lokalnog asfaltiranog putnog pravca u Podgorici.

Teren na kojem je izgrađen predmetni objekat je relativno ravan.U blizini mjesta gdje je smješten predmetni objekat ima površinskih vodenih tokova (rijeka Morača).Međutim nema ni močvara niti sličnih površina koje bi eventualno bile izložene štetnom uticaju ili koje bi postale recipient za razne zagađivače.

U pogledu mikrolokacije objekta može se konstatovati sledeće:

Objekat zdravstvene ustanove „ARS MEDICA” se nalazi u predjelu koji je povezan sa asfaltiranim putnim pravcem a koji se dalje nadovezuje sa ostalim putnim pravcima koji se pružaju kroz ovo područje i dalje,

Ispred glavnog objekta nalazi se betonski plato i manji parking,

Krugu objekta u kojem se vrše navedene djelatnosti može se nesmetano prići sa pomenute saobraćajnice što je dosta povoljno sa aspekta zaštite od požara,uklanjanje otpada i sl.

U neposrednoj blizini predmetnog objekta nema objekta iste ili slične namjene.

Uopšteno Podgoricu a time i predmetnu lokaciju u širim okvirima,karakteriše slabo modificirana mediteranska klima klima.

Negativan uticaj klimatskih faktora može da se odrazi na deponiju, smetlišta i odlagališta komunalnog otpada na području opštine Podgorica.

U krugu predmetnog objekta nema rasutog otpadnog materijala na otvorenom prostoru tako da nema nekog negativnog klimatskog uticaja.

U poslovnom krugu predmetnog društva nalazi se jedan objekat u izgradnji i objekat zdravstvene ustanove u kojem se nalaze prostorije različitih namjena.Unutar pomenutog objekata se nalaze kancelarije za administrativne poslove kao i prostorije za pružanje različitih vrsta zdravstvenih usluga stomatologija i genekologija).

Osnovna djelatnost u predmetnom društvu je pružanje zdravstvenih usluga iz raznih oblasti.Objekat u kojem se obavljaju pomenute djelatnosti je spratnosti Su+Pr+2.Ovaj objekat u konstrukcionom smislu predstavlja čvrstu gradnju.Na objektu nisu uočene deformacije.

Ukupna površina navedenog objekta u kojem se obavljaju zdravstvene djelatnosti iznosi oko 400m².

Ukupna površina ograđenog kruga poslovnog kompleksa iznosi oko 200m².

U objektu predmetnog društva osnovna djelatnost je da ponovimo pružanje zdravstvenih usluga.

U objektu su izvedene instalacije vodovoda i kanalizacije za sve potrošače. Instalacije su urađene u svemu prema Uslovima nadležnog JP „Vodovod i kanalizacija” iz Podgorice. Objekat se snadbijeva vodom iz gradskog vodovoda za sve svoje potrebe. Priklučenje fekalne kanalizacije objekta je predviđeno na gradski kanalizacioni sistem. Kanalizacionom mrežom obuhvaćeni su svi sanitarni potrošači u objektu.

Objekat se priključuje na elektro-distributivnu mrežu prema uslovima iz saglasnosti Elektrodistribucije Podgorica. Napajanje električnom energijom izvodi se priključkom preko KPK kutija postavljenih na fasadi objekta. Za pogon sredstrava za rad u klinici se koristi električna energija. U svim prostorijama objekta predviđene su odgovarajuće instalacije osvjjetljenja.

Za zaštitu objekta od atmosferskog pražnjenja predviđena je klasična gromobranska instalacija koju čine: prihvatni vod, odvodni vodovi i uzemljivač.

PPZ u objektu predviđena je suvim aparatima za gašenje požara S-9 i to 4 aparata, jedan na spoljašnjem zidu kod razvodne table a ostali na vidljivim i pristupačnim mjestima u klinici.

Sirovine za obavljanje navedenih djelatnosti su uglavnom medicinski materijal (igle, špricevi, rukavice, radna odijela i sl.) kao i farmaceutski proizvodi (anestetici, plombe i dr.).

Sredstva za rad i uređaji koji se koriste za obavljanje navedenih radova u predmetnoj klinici su:

Stomatološka ordinacija:

- Stomatološka stolica sa pratećom opremom (3kom),
- Rendgen aparat za parcijalno snimanje zuba (3 kom),
- Ortopan-rendgen za snimanje cijele vilice,
- Autoklav (1 kom) i
- Kompresor za vazduh.

Dispenzer za ugradnju implanta:

- Helio lampe za plombe (3kom),

Zubna laboratorija:

- Peć za keramiku,
- Aparat za vakumiranje-izlivak,
- Skener podloga,
- Uređaj za presovanje keramike,
- Uređaj za izlivanje metala,
- Peć za žarenje,
- Pjeskara,
- Kompresor,

- Uređaj za obradu modela,
- Paročistač,
- Kolica za čišćenje,
- Vakumska mješalica,
- Polirka.

Ginekologija i sprat:

- Ultrazvučni aparat,
- CT6 aparat-injekciono odjeljenje,
- Endoskop,
- Autoklav,
- Suvi sterilizator.

Ginekologija suteran:

- Mikroskop,
- Kontejner (2 kom),
- Sterilizator,
- Autoklav,
- Aparat za anesteziju i
- Ultrazvučni aparat

Prostorija za privremeno skladištenje otpada

Prostorija za privremeno skladištenje medicinskog otpada u P.Z.U. „ARS MEDICA” nalazi se u suteranu predmetnog poslovnog objekta. U prostoriju se ulazi iz hodnika (odmah lijevo od stepeništa) koji povezuje sve prostorije u suteranu. Komunikacija između ovog sprata i ostalih spratova u objektu se obavlja stepeništem sa ogradom.

Zidovi u ovoj prostoriji su od čvrste gradnje (AB d=30cm). Obloženi su malterom i okrečeni. Plafon predstavlja AB ploča debljine oko 20 cm. Pod u prostoriji je ab ploča prekrivena keramičkim pločicama. Na prostoriji se nalaze drvena vrata koja se mogu zaključavati. Unutrašnja visina prostorije je 2.60 m. Prostorija nepravilnog oblika površine oko 7m².

Pod u ovoj prostoriji je lako održiv i stabilan za slučaj vlage. Ova prostorija je sastavni dio objekta koji u konstrukcionom smislu predstavlja čvrstu gradnju. U prostoriji nisu uočene deformacije.

U suteranskom dijelu objekta u kojem se nalazi predmetna prostorija su izvedene instalacije vodovoda i kanalizacije.

Ova prostorija je dostupna radnom osoblju s obzirom na širinu prolaza u suteranu i puteve evakuacije u slučaju potrebe.

Ovaj prostor je smješten dovoljno daleko od bilo kakvog skladišta svježe hrane i mjesta za pripremu hrane. Takođe, s obzirom na njegov položaj i konstrukciju nedostupan je pticama, glodarima i insektima.

NAČIN UPRAVLJANJA OTPADOM

(sakupljanje, privremeno skladištenje, lokacija, transport i obrada otpada)

Uvod

Upravljanje medicinskim otpadom zasniva se na:

- Preveniciji i smanjenju proizvodnje otpada,
- Visokom stepenu zaštite zdravlja i okoline,
- Smanjenju rizika i opasnosti,
- Efikasnoj kontroli,
- Kriterijumu ekonomičnosti,
- Reciklaži i iskorišćavanju,
- Kontrolisanom sakupljanju, razvrstavanju i transportu

U cilju postizanja izbjegavanja, odnosno minimiziranja stvaranja otpada potrebno je sprovesti određene politike i praksu koja bi uključivala i:

- redukciju na izvoru - na primjer ograničavanje nabavke materijala koji ostavljaju opasan otpad, odnosno zamjena istih sa podesnijim;
- korišćenje reciklabilnih proizvoda;
- razdvajanje otpada-pomaže kod smanjenja količina opasnog otpada;
- »dobra praksa«, posebno primijenjena na upotrebu lijekova i hemikalija.

Prema tome, količina otpada koji proizvode zdravstvene institucije zavisi, ne samo od veličine, vrste i količine usluga koje se pružaju, već i od spremnosti uprave, obrazovanja i obuke osoblja, standarda usluga, infrastrukture zdravstvene institucije i lokalnih tradicija. S tim u vezi, neophodne su kampanje za razvoj i podizanje svijesti o potrebi sprečavanja nastanka otpada i njegovog recikliranja.

Rukovodilac zdravstvene ustanove dužan je da obezbijedi upravljanje medicinskim otpadom na zdravstveno bezbjedan i ekološki prihvatljiv način, tj. da:

- Sprovodi mjere sprečavanja i/ili smanjenja nastanka medicinskog otpada na nivo koji ne ugrožava zdravlje i bezbjednost ljudi i životnu sredinu;
- Podstiče ponovno korišćenje i recikliranje otpada u mjeri koja ne ugrožava zdravlje i bezbjednost ljudi i životnu sredinu;
- Da imenuje odgovornu osobu i tim za izradu i sprovođenje plana upravljanja medicinskim otpadom;

Potrebno je precizno utvrditi obaveze i odgovornosti kako članova tima, tako i svih ostalih koji na bilo koji način učestvuju u lancu zbrinjavanja otpada od sakupljanja do konačnog zbrinjavanja.

Upravljanje medicinskim otpadom-osnovni principi

Materijal i metode

Bogato iskustvo razvijenih zemalja u postupanju sa medicinskim otpadom daje smjernice za univerzalni princip u upravljanju medicinskim otpadom. Ključni korak u minimizaciji i efikasnosti upravljanja medicinskog otpada je razdvajanje i identifikacija medicinskog otpada. S obzirom da su cijene tretmana i odlaganja opasnog medicinskog otpada oko 10 puta više nego za komunalni otpad, sav neopasan otpad treba da bude odvojen i tretiran kao komunalni otpad.

Razdvajanje otpada je obaveza i preporučuje se da se vrši što je moguće bliže mjestu nastanka i mora pratiti skladištenje i transport.

Opšti otpad ne zahtijeva nikakve specijalne mjere i njime se može pouzdano rukovati na isti način kao sa komunalnim otpadom. Reciklažu treba primjenjivati kad god je to povoljno. Papir, staklo, metal i plastika se mogu prodavati u zavisnosti od lokalnih uslova.

Veliki kontejneri koji se upotrebljavaju za smještaj opšteg otpada treba da budu zaštićeni od curenja, od glodara i pasa.

Oštri instrumenti treba da budu upakovani u plastične kontejnere zaštićene od proboja ukoliko se odlažu zajedno sa opštim otpadom ili za dalje pakovanje i rukovanje opasnim otpadom.

Patološki i infektivni otpad mora biti odvojen. Visoko rizični infektivni otpad treba odmah da bude **autoklaviran**, ukoliko je moguće odmah na izvoru, da bi se smanjio rizik po osoblje i pacijente, prije pakovanja za tretman i odlaganje.

Razdvojeni otpad treba staviti u vreće za jednokratnu upotrebu zaštićenu od vlage smeštenu u plastične ili metalne kontejnere. Vreće treba da budu dovoljno čvrste da izdrže unutrašnje i spoljašnje mehaničko oštećenje i treba da budu punjene do nivoa koji omogućava da se vreća lako i potpuno zatvori.

Obojene vreće ili plastične kontejnere treba upotrebljavati za identifikaciju patološkog i infektivnog otpada i označiti ih odgovarajućim simbolima. Kontejneri se moraju zatvoriti prije transporta i moraju biti kompatibilni sa odabranim postupkom tretmana i odlaganja. Ukoliko se upotrebljavaju vreće za autoklaviranje, one moraju da omogućе prolaz pare i sterilizaciju.

Pažljivo razdvajanje i odvojeno sakupljanje medicinskog otpada može biti teško za medicinsko osoblje, ali je ono osnova za pouzdano i sigurno upravljanje. Razdvajanje može značajno smanjiti količinu medicinskog otpada koja zahtijeva specijalizovani tretman.

Da bi odvojeno sakupljanje bilo moguće, medicinsko osoblje na svim nivoima, a posebno medicinske sestre, pomoćno osoblje i spremačice treba da budu obučeni za razdvajanje otpada koji proizvedu. U svim odjeljenjima gdje nastaje medicinski otpad, neophodna su tri kontejnera-posude i posebni kontejner-posuda za oštre predmete.

Razvrstavanje, transport i skladištenje medicinskog otpada

Upravljanje medicinskim otpadom počinje pri samom pružanju zdravstvene zaštite i to pravilnim razvrstavanjem generisanog medicinskog otpada, na ekonomičan način koji će minimizirati rizik po zdravlje i životnu sredinu.

Pažljivo razdvajanje i odvojeno sakupljanje medicinskog otpada je osnova za minimizaciju i sigurno upravljanje medicinskim otpadom i mora biti isti u cijeloj državi.

Odgovorni za pravilno razvrstavanje medicinskog otpada su proizvođači tog otpada. Najbolji način za identifikaciju pojedinih kategorija je odvajanje u ambalažu određene boje.

Preporučene boje ambalaže prikazane su u sl. tabeli.

OTPAD		SPREMIŠTE/KONTEJNER/POSUDA		
KATEGORIJA	VRSTA	TIP	BOJA I OZNAKA	KARAKTERISTIKA
Opasni	Infektivni otpad	Kontejner ili plastična vreća u držaču/posudi	Žuta sa oznakom INFektivNI OTPAD	Osigurano protiv curenja.
Visoko opasni	Određeni lijekovi hemijski otpad	Kontejner ili plastična vreća u držaču/posudi	Žuta sa oznakom VISOKO RIZIČNO	Osigurano protiv curenja.
Oštri predmeti		Kutija koja se može zapečatiti	Žuta sa oznakom OŠTRI PREDMETI	Osigurano protiv probijanja i curenja
Opšti	Slično komunalnom otpadu	Plastična vreća ili kontejner	Crna	Bez posebnih zahtjeva

Medicinski otpad razvrstava se na mjestu nastanka uz poštovanje sledećih pravila:

- opasan i neopasan otpad ne smiju se miješati;
- ukoliko je greškom izmiješan opasan i neopasan otpad, cjelokupna količina otpada se smatra opasnim;
- na mjestu nastanka otpada, mora biti dovoljan broj ambalažnih jedinica (kontejnera, držača, kesa i sl.);
- kontejneri i kese moraju biti dobro zatvoreni;
- kontejneri i kese se ne smiju bacati;
- obezbijediti odgovarajuće čišćenje i dezinfekciju u slučaju da se dogodi probijanje ambalaže;
- osoblje koje rukuje otpadom mora nositi zaštitnu opremu;
- kese, kontejnere i sl. ambalažu puniti do tri četvrtine i zatim odlagati.

Opasan medicinski otpad razvrstava se prema opasnim svojstvima i odlaže u odgovarajuću ambalažu i transportuje do mjesta skladištenja.

Opasan medicinski otpad mora se do konačne obrade sakupljati i skladištiti u ambalaži koja ispunjavaju sledeće uslove:

- Nepropusna i zapečaćena kako bi se spriječilo širenje mikroorganizama
- Otporna na vlagu i mehanička oštećenja (spolja i unutra)
- Neprovidna
- Dovoljno čvrsta da se ne može pocijepati ili rasprsnuti pod normalnim uslovima upotrebe i rukovanja
- Da je od materijala koji odgovara za odlaganje određene vrste otpada
- Pogodna za skladištenje, interni i spoljašnji transport.

Proizvođač medicinskog otpada dužan je na mjestu nastanka obezbijediti upravljanje ovim otpadom shodno Zakonu i Planu, a naročito u pogledu razdvajanja, sakupljanja, transporta, vođenja evidencije i privremenog skladištenja do konačnog odlaganja.

Sva ambalaža koje se odlaže u **privremeno skladište** proizvođača otpada treba da bude zapečaćena i označena - prema mjestu stvaranja i sadržaju.

Transport opasnog medicinskog otpada, od mjesta nastanka do privremenog skladišta mora se odvijati na takav način da ne dođe do oštećenja ambalaže i/ili rasipanja.

Transportna sredstva kojima se prevozi opasni medicinski otpad ne smiju se koristiti u druge svrhe.

Transport infektivnog otpada do privremenog skladišta vrši se najkraćim putem, za tu svrhu koriste se namjenski kontejneri koji se lako čiste i dezinfekuju, a transportna sredstva se ne koriste u druge svrhe. Za lica koja rukuju sa opasnim otpadom sprovodi se posebni program zaštite zdravlja što obuhvata: imunizaciju protiv hepatitisa B, profilaksu u slučaju kontakta sa infektivnim otpadom ili povrede korišćenim oštrim instrumentom i medicinski nadzor.

Medicinski otpad odlaže se u odgovarajuće posude i privremeno skladišti u posebno odvojenom prostoru do obrade ili predaje ovlašćenoj osobi, koja ima propisanu dozvolu za upravljanje medicinskim otpadom shodno Zakonu.

Opasan Medicinski otpad mora se zaključavati u ograđenom i odvojenom privremenom skladištu do obrade ili zbrinjavanja ili do predaje ovlašćenom pravnom licu za upravljanje otpadom.

Shodno čl.6 **Pravilnika o uslovima, načinu i postupku obrade medicinskog otpada („Sl.list RCG” br. 49/12)**, prostor za privremeno skladištenje opasnog medicinskog otpada mora ispunjavati slijedeće uslove:

- da je građevinsko – tehnički pogodan za ovu namjenu, odnosno da je pod glatke površine izrađen od materijala koji nije podložan pucanju i osipanju na vlazi, kao i da se može brzo i lako čistiti i dezinfikovati.
- da je riješeno pitanje vodosnadbijevanja i odvoda otpadnih voda;
- da je lako dostupan osoblju zaduženom za interno upravljanje otpadom;
- zaključan - kako bi se onemogućio pristup neovlašćenim osobama;
- lako dostupan vozilima za sakupljanje otpada (kolicima i slično);
- osvijetljen i provjetren;
- smješten dovoljno daleko od skladišta svježje hrane i mjesta za pripremu hrane;
- nedostupan pticama, glodarima i insektima
- da ima oznake zabrane pušenja, uzimanja hrane i pića, kao i druge zabrane koji mogu uticati na higijenske uslove.

Dužina skladištenja infektivnog otpada u privremenom skladištu je:

- hladnija klima: maksimum 72 sata zimi i maksimum 48 sati ljeti;
- toplija klima: maksimum 48 sata za vrijeme hladne sezone i maksimum 24 sata za vrijeme tople sezone.

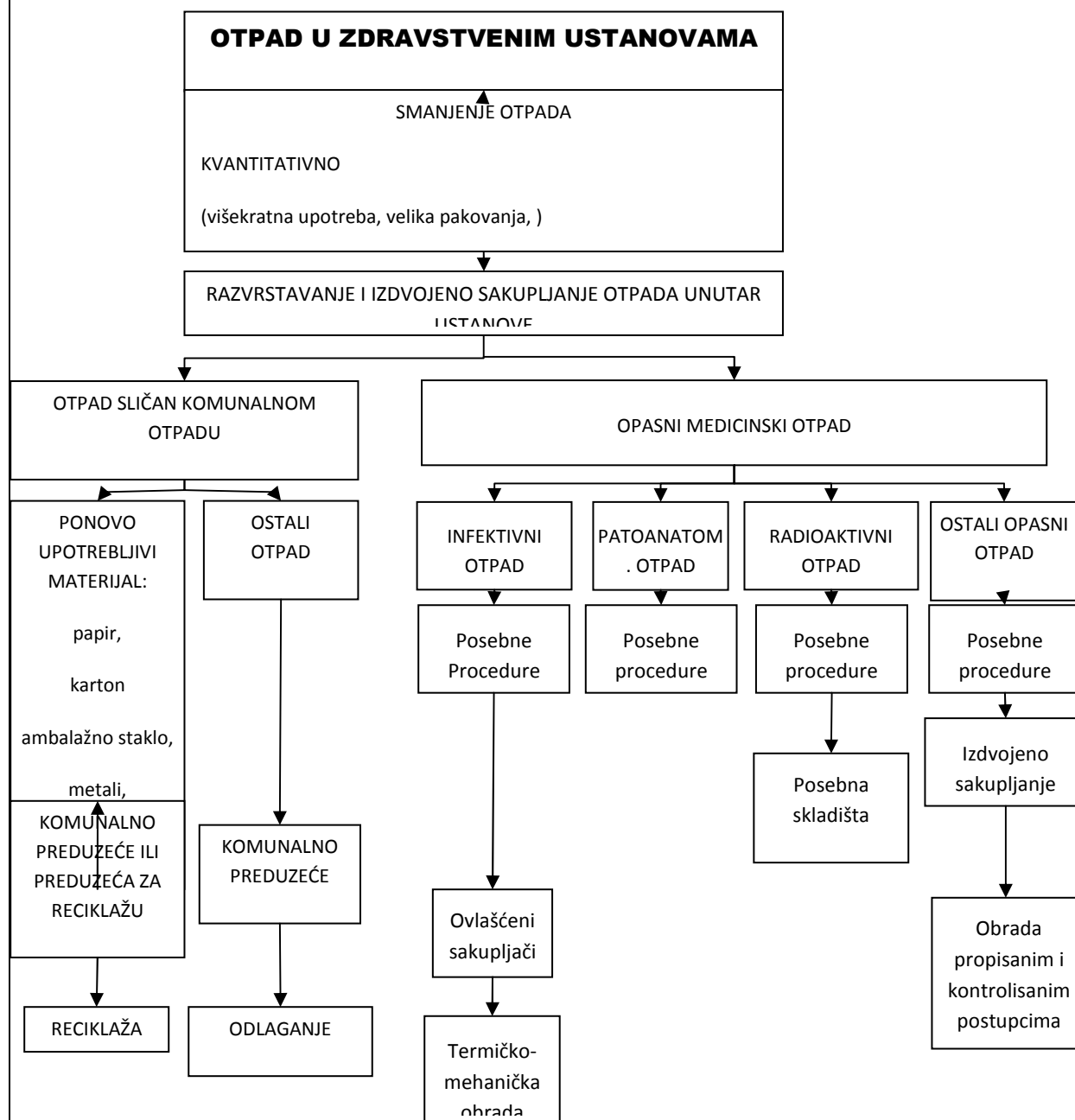
Ako prostorija posjeduje rashladni sistem sa temperaturom ispod 15° C, otpad bi trebao da se odnosi najmanje jednom sedmično.

Posude pod pritiskom ne smiju se izlagati povišenoj temperaturi, niti odlagati bez deaktivacije. Patoanatomski otpad iz etičkih razloga sakuplja se i skladišti posebno i u rashlađenom prostoru. Transport medicinskog otpada iz privremenog skladišta do konačnog

odlaganja regulisan je Zakonom o upravljanju otpadom i Planom upravljanja otpadom.

Zavisno od vrste otpada i uslova u skladištu, udaljenosti od mjesta obrade ili konačnog odlaganja i sl. predvidjeti način i dinamiku pražnjenja kontejnera.

Cijeli proces može se prikazati šematski kao na sl. skici.

Važan parametar za definisanje kategorije opasnog otpada je i podatak da li otpad sadrži opasne supstance.

Najbolji način za utvrđivanje tog parametra je da se provjeri prisustvo opasnih supstanci (spisak opasnih supstanci dat u dodatku **I Direktive** Evropske unije o opasnim supstancama (**67/548/EEC**).

Ukoliko sastav otpada nije poznat, neophodno je *ispitati sastav otpada*, kako bi se utvrdilo da li otpad ima svojstva opasnog otpada.

Neke vrste otpada koje nastaju u zdravstvenom sektoru već spadaju u opasan otpad i nije potrebno vršiti analizu sastava tih kategorija otpada, kao na primjer:

- baterije koje se pune (npr. baterije koje sadrže nikl, kadmijum, živu, cink ili litijumske baterije iz slušnih aparata, pejdžera itd.);
- olovne baterije (na primjer, u vozilima na električni pogon i pomoćnim generatorima);
- živa (na primjer: slomljeni termometri, neiskorišćene amalgamske smješe);
- hemikalije i boje, jedinjenja srebra, neiskorišćeni barijum, kontrastne tečnosti itd. koje se koriste u odjeljenju za radiologiju;
- hemikalije koje se koriste prilikom razvijanja fotografija (razvijlač, fiksir, izbjeljivač, jedinjenja srebra);
- deterdženti, izbjeljivači, na primer, iz praonica;
- neiskorišćeni lijekovi iz apoteka, vraćeni preparati napravljeni prema receptima – magistralni lijekovi, lični lijekovi pacijenata;
- laboratorijski otpad, na primjer, reagensi, rastvori;
- otpad od bolničkog smještaja /ulja za kuvanje iz kantina;
- otpad iz službe za održavanje/izvođenje radova, na primer, boje, rastvori, razređivači, sredstva za održavanje drveta, maziva, ulja, ljepkovi i sredstva za zaptivanje, proizvodi za zaštitu od prodiranja vode, fluorescentne cijevi i sijalice koje sadrže živu;
- otpad koji potiče od održavanja zemljišta, a koji sadrži pesticide;
- otpad sastavljen od električne i elektronske opreme.

Citotoksični otpad i druge hemikalije koje se koriste u laboratorijama takođe se smatraju opasnim otpadom.

Sa sledećim vrstama otpada se mora postupati kao sa opasnim otpadom (a treba da se skladište kao opasan otpad):npr:barijum, kadmijum,kobalt, olovo, živa (uključujući i amalgam), nikl, srebro i većina njihovih jedinjenja,itd.ali ne i barijum sulfat.

Shodno čl.5 Pravilniku o uslovima, načinu i postupku obrade medicinskog otpada („Sl.list RCG” br. 49/12) na upakovani opasni medicinski otpad stavlja se naljepnica koja sadrži

1. vrstu opasnog otpada;
2. datum nastanka otpada;
3. mjesto nastanka otpada;
4. oznaku iz kataloga otpada;
5. količinu otpada i
6. ime i prezime lica koje je popunilo naljepnicu.

Rezime

Rezime bi na kraju bio da se navedne vrste opasnog otpada moraju skladištiti na privremeno odlagalište za opasni otpad kojeg je vlasnik objekta dužan da odredi.

Ovaj skladišni prostor unutar objekta mora da ima shodno propisima odgovarajuće karakteristike i one su već navedene.

Ovdje je takođe potrebno da predmetno društvo sklopi ugovor sa ovlašćenim preduzetnikom koji će preuzeti nastale količine navedenih vrsta opasnih otpada i transportovati ga svojom opremom i mehanizacijom do konačnog odredišta.

Posude (kontejneri) i privremeno odlagalište moraju biti na vidnom mjestu obilježeni sa dva znaka i to: znakom za opasnost za životnu sredinu pored koga se stavlja natpis „OPASNO PO ŽIVOTNU SREDINU” i znakom opasnosti zavisno od karakteristika opasnog otpada pored koga se stavlja odgovarajući natpis.

Oznaka za opasnost po životnu sredinu

Da ponovimo da preradu, odnosno odstranjivanje otpada može obavljati privredno društvo ili preduzetnik ako posjeduje odgovarajuću opremu-postrojenja za obradu otpada, potreban broj zaposlenih i ovlašćenja nadležnih institucija.

Prevoz opasnog otpada i radnje koje su u vezi s tim transportom od mjesta nastanka do konačnog odlagališta vrši se u skladu sa Zakonom o prevozu opasnih materija („Sl. list CG”, broj 05/08, 40/11).

Napomena: Veoma je važno istaći ponovo da se opasni otpad mora sakupljati, skladištiti i prevoziti odvojeno, svaka vrsta opasnog otpada za sebe, i odvojeno od neopasnog otpada.

Posude za smještaj opasnog medicinskog otpada u objektu

Kontejner za sakupljanje otpada pored objekta

Upravljanje komunalnim otpadom-osnovni principi

Osnovni princip načina upravljanja ovom vrstom otpada prikazaćemo u sl.tabeli.

KOMUNALNI OTPAD			
Vrsta otpada	Sakupljanje	Privremeno skladištenje	Prevoz,odstranjivanje
Komunalni (neopasni)	Posude ili kontejneri za odvojeno sakupljanje	Privremeno odlagalište unutar poslovnog kruga predmetnog društva	specijalizovano društvo

Obzirom da ne postoji ozbiljan i provjereni sistem rješavanja komunalnog otpada, tehnička sredstva su skromnog kapaciteta, potrebno je krenuti u akciju sa jasnim ciljem a to je:

1. maksimalno reciklirati otpad,
2. maksimalno smanjiti količine otpada koje završavaju na deponiji,
3. uvođenje i organizacija skupljanja iskoristivog otpada (papir, karton, PET, staklo, Al i Fe limenke),

-tehnički opremiti komunalno preduzeće za planske zadatke,
 -organizovati sistem u krugu objekta direkcije predmetnog društva,
 -edukacija i stalna promocija odvojenog sakupljanja otpada.

U opisu zbrinjavanja komunalnog otpada treba se usresrediti više na dio koji se odnosi na reciklažu, jer je taj pristup ekološki najprihvatljiviji, u skladu je sa postojećim Zakonom, te su finansijski pokazatelji pozitivniji ako ih upoređujemo sa dijelom sistema (kao do sada), koji pretpostavlja deponovanje kao komunalno rješenje.

Sakupljanje neopasnog komunalnog otpada

Najveći dio komunalnog otpada nastaje od strane zaposlenih u objektima upravne zgrade kao i proizvodnim pogonima i prodajnim centrima KIPS d.o.o.Podgorica.Razvrstavanje našeg kućnog smeća, pored porasta kućnog otpada današnjice, postalo je zaista neophodno.Ljudi koji se bave sakupljanjem i razvrstavanjem otpada imaju izuzetno važnu ulogu za naše zdravlje i zdravlje čitavog čovječanstva.Potrebno je da se sav nastali komunalni otpad razvrsta.

Sistem primarne reciklaže

Organizacioni sistem za odvojeno sakupljanje pretpostavlja:

- posude za odvojeno sakupljanje
- zelena ostrva
- reciklažno dvorište
- centralno sabiralište iskoristivog otpada)
- vozni park

- Posude za odvojeno sakupljanje papira, stakla, PET i metala

Postavljaju se na lokaciji u ili unutar poslovnih krugova predmetnog društva, na način da omogućuju zaposlenima jednostavno i prikladno odlaganje. Odabir lokacija mora zadovoljavati nekoliko uslova:

- uočljivost
- udaljenost (ne veća od 200 m)
- prikladnost (u smislu uobičajenog svakodnevnog kretanja ljudi)
- pristupačnost
- urednost prostora
- namjenska ispravnost (ispred objekta-posude za PET, za staklenu ambalažu itd.)

Zavisno o uslovima na lokaciji i poziciji, veličini slobodnog prostora, pravno-imovinskim odnosima, mogućnosti prilaza vozila, mogu se kombinovati posude koje se prazne vozilima ili ručno.

Komunalni otpad bi trebalo da se razdvaja dnevno u različite kante (ako ne može, onda bar u kese), prema vrsti otpada.

1. Jedna kanta za otrovan - rizičan otpad (lijekove, baterije, farbe, sijalice, paste za cipele, toplomjere, pokvarene tehničke uređaje.) Ovo se transportuje u specijalizovane reciklažne centre!

2. Druga kanta je za mokar - biorazgradiv otpad, najčešće su to ostaci od obroka, kore od voća i povrća, cvijeće i lišće. Ovo ostavljati u rupu u zemlji, i posuti zemljom po vrhu da se razgradi u kvalitetnu humusnu zemlju za cvijeće.

3. Treća kanta je za tvrdi otpad od metala, plastike i stakla. Svaku od ove tri vrste (metal, plastika i staklo) trebalo bi stavljati u zasebnu kesu i ubacivati u kontejnere za reciklažu na kojima piše za koji otpad su namijenjeni.

Primjer plastičnih posuda za odvojeno sakupljanje otpada

- Zeleno ostrvo

Predstavlja skupinu posuda postavljenih na drvenu ili betonsku podlogu. Lijepo uređen, obilježen natpisom sa ekološkom porukom i zaštitnom ogradom. Glavni cilj "zelenog ostrva" je motivacija zaposlenih na odvojeno sakupljanje otpada.

Naročito su pogodni za manja naselja ili privredne subjekte, gdje se omogućuje građanima ili zaposlenima odvojeno sakupljanje 6 vrsta sirovina.

"Zeleno ostrvo" se sastoji od:

- Kontejnera za staklo 1,1m³
- Kontejnera za papir 1,1m³
- Kontejnera za plastičnu ambalažu 1,1m³
- Kontejnera za metalnu ambalažu 1,1m³
- Podest (drveni ili betonski) s ogradom
- Pano pričvršćen za podest s eko sloganom

Primjer kontejnera za odvojeno sakupljanje otpada

Privremeno skladištenje neopasnog komunalnog otpada

Pravno i fizičko lice kod koga nastaje neopasan otpad određuje privremeno odlagalište (mjesto za kontejnere i posude sa otpadom) do konačne evakuacije. Da ponovimo da ova mjesta moraju biti odabrana na način da omogućuju zaposlenima jednostavno i prikladno odlaganje. Odabir lokacija mora zadovoljavati nekoliko uslova a to su: uočljivost, udaljenost (ne veća od 200 m), prikladnost (u smislu uobičajenog svakodnevnog kretanja ljudi), pristupačnost, i urednost prostora.

Potrebno je da predmetno društvo sklopi ugovor sa ovlašćenim komunalnim preduzećem o nabavci kontejera i posuda za separatno sakupljanje otpada kao i o preuzimanju i prevozu nastale količine separatno sakupljenog komunalnog otpada.

Prevoz, prerada i odstranjivanje neopasnog komunalnog otpada

Preradu, odnosno odstranjivanje otpada može obavljati privredno društvo ili preduzetnik ako posjeduje odgovarajuću opremu-postrojenja za obradu otpada, potreban broj zaposlenih i odobrenja od nadležnih institucija.

Sredstva i oprema, kojima se sakuplja, odnosno transportuje otpad moraju obezbjeđivati sprečavanje rasipanja ili prelivanje otpada i širenje prašine, buke i mirisa.

Sredstva i oprema kojima se sakuplja, odnosno transportuje neopasni otpad moraju ispunjavati uslove utvrđene propisima kojima je uređen transport otpadnih materija.

U okviru sakupljanja i transporta komunalnog otpada potrebno je posjedovati: odgovarajući broj posuda za sakupljanje otpada, odgovarajući raspored posuda, posjedovanje odgovarajućih vozila za transport otpada, odgovarajuća učestalost transporta otpada, odgovarajuće rute kretanja vozila, riješeno pitanje transporta otpada iz nekih privrednih subjekata i sl.

Napomena: U ovom dijelu spomenućemo i mogućnost dobijanja nadoknade za otpadnu ambalažu koja se direktno doprema u Reciklažni centar „Deponija” d.o.o.-Podgorica shodno važećem cjenovniku ovog društva:

Za 1 tonu kartona I klase nadoknada iznosi 41€/t; stari novinski i kancelarijski papir-45€/t, transparentnu (streč) folija- 45€/t; aluminijske limenke 720€/t; otpadna PET ambalaža- 11€/t-60€/t. Drvene palete i dr.drveni materijal može se predati nekoj od briketarnica (npr. Plantaže a.d.-Podgorica).

MJERE

za sprječavanje proizvodnje otpada ili smanjenje količine otpada i njegovog negativnog uticaja na životnu sredinu

Uvod

Termin "Medicinski otpad" (MO) odnosi se na sve ostatke koji nastaju u zdravstvenim ustanovama tokom obavljanja njihovih osnovnih funkcija; ti ostaci mogu biti manje ili više opasni, zavisno od njihovog porijekla u bolnicama. Uvođenje jedinstvenog sistema upravljanja medicinskim otpadom u zdravstvenom sektoru u Crnoj Gori, jedan je od preduslova za uređenje sistema upravljanja medicinskim otpadom u cjelini. Bogato iskustvo razvijenih zemalja u postupanju sa medicinskim otpadom daje smernice i našim nadležnim organima za univerzalni princip u upravljanju medicinskim otpadom.

Nastajanje otpada u ovakvoj vrsti objekata zavisi od životnog standarda, načina života, razvoja turizma, potrošnje i drugih parametara. U poslednjoj deceniji došlo je do povećanja broja zdravstvenih ustanova u Crnoj Gori tako da su potrebe za pružanjem zdravstvenih usluga naročito došle do izražaja.

Zdravstvena zaštita je organizovana i sveobuhvatna djelatnost društva sa osnovnim ciljem da se ostvari najviši mogući nivo očuvanja zdravlja građana i porodice.

Zdravstvena zaštita, obuhvata sprovođenje mjera za očuvanje i unapređenje zdravlja građana, sprečavanje, suzbijanje i rano otkrivanje bolesti, povreda i drugih poremećaja zdravlja i blagovremeno i efikasno liječenje i rehabilitaciju.

Posljedice neadekvatnog upravljanja otpadom koji nastaje u ovoj vrsti djelatnosti su brojne, od nepovoljnog stanja u prostoru koji je pod uticajem raznih vrsta otpada, do smanjenja kvaliteta životne sredine, a samim tim i kvaliteta življenja.

Djelatnost predmetnog objekta je takva da se u procesu njegove eksploatacije stvaraju izvjesne količine različitih vrsta otpada. Trenutno su u blizini kruga predmetnog objekta postavljeni metalni kontejneri za smještaj otpada. Ove kontejnere redovno prazni preduzeće nadležno za komunalne djelatnosti iz Podgorice.

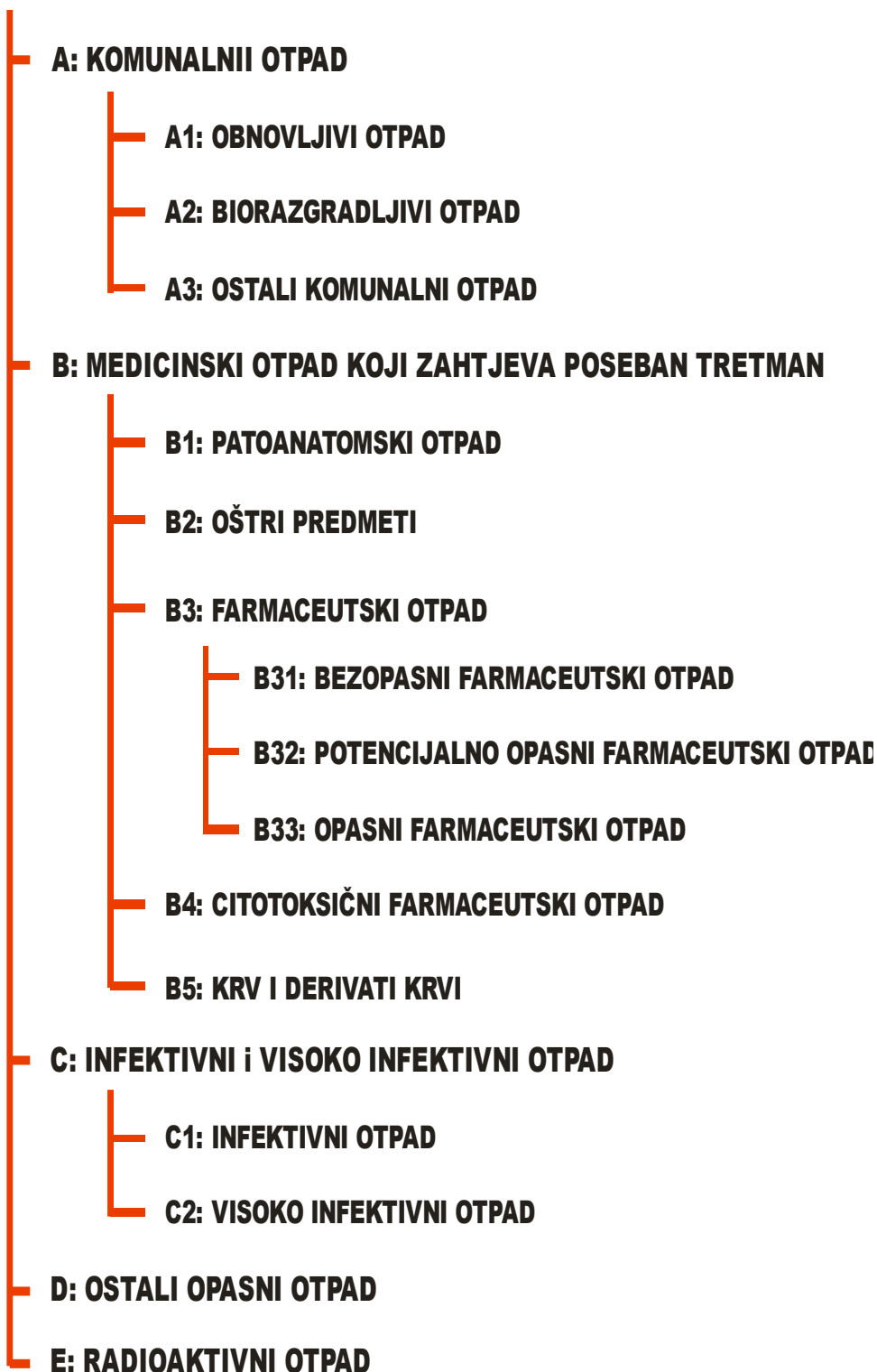
Otpad se stvara u svim cjelinama predmetnog objekta i različitih je karakteristika. Otpad iz prostorija koje koriste isključivo zaposleni ima karakteristike kućnog inertnog otpada.

Zavisno od vrste opasnog svojstva, opasni medicinski otpad dijeli se na:

- Infektivni;
- Oštri predmeti;
- Farmaceutski;
- Patološki;
- Genotoksični;
- Radioaktivni;
- Posude pod pritiskom
- Hemijski i
- Otpad sa visokim sadržajem teških metala.

Shodno Tehničkom uputstvo Bazelske konvencije (Technical Guidelines on the Environmental Sound Management of Biomedical and Healthcare Wastes (Y1;Y3)) medicinski otpad može se klasifikovati na sledeći način:

MEDICINSKI OTPAD

Prevenција nastajanja otpada, kao i druge mjere za smanjivanje nastajanja otpada, svakako je najpovoljnija metoda za rješavanje problema otpada. Te mjere treba da se sprovedu u toku procesa ili na mjestu nastajanja otpada, a uključuju prevenciju nastajanja otpada modifikacijom proizvodnog procesa ili načina korišćenja proizvoda, redukciju na samom izvoru, kao i ponovnu upotrebu proizvoda.

Postupci recikliranja, odnosno ponovne prerade takođe su vrlo korisni s aspekta zaštite životne sredine, a odnose se uglavnom na odvojeno prikupljeni otpad koji se može iskoristiti kao sekundarna sirovina.

Bitno je naglasiti da predmetna specijalistička ambulanta nije objekat velikog kapaciteta i da količine otpada koje u njoj nastaju na godišnjem nivou nisu velike.

Uz primjenu odgovarajućih organizacionih i tehničkih mjera može se zaključiti da predmetni objekat sa adekvatnim načinom odstranjivanja otpada neće doprinijeti većem stvaranju otpada u okolini.

Opšte mjere za smanjenje količina otpada i zaštite životne sredine

- Sva oprema mora imati odgovarajuće ateste izdate od strane nadležnih institucija. Prije puštanja u rad mora se izvršiti probna eksploatacija.
- Ugrađena oprema se mora uredno održavati i servisirati prema upustvima proizvođača.
- Osoblje za rad mora da ima odgovarajuću kvalifikaciju za rad sa takvom vrstom opreme.
- Obezbeđivanje i održavanje visokog nivoa radne i tehnološke discipline svih zaposlenih u radnom krugu.
- U tehnološki proces zdravstvene ustanove uvoditi isključivo odobrene i ekološki prihvatljive materijale i robe.
- Održavanjem ispravnosti i funkcionalnosti svih sredstava za rad, uređaja i opreme te efikasnim čišćenjem radnih i pomoćnih prostora potrebno je održavati uslove da bi se eliminisale ili ograničile na najmanju mjeru sve štetne emisije, kao i rasipanja materijala u radne prostore.
- Sva sredstva za rad, uređaje i opremu, njihove instalacije i dijelove instalacija koristiti u granicama optimalnih vrijednosti bez preopterećenja ili praznog hoda.
- Zabraniti, i strogo kontrolisati provođenje te zabrane, da se rasipaju bilo kakvi otpaci izvan posuda za njihovo sakupljanje, te obezbijediti maksimalnu reciklažu korisnog otpada kako je već navedeno.
- Sve zaposlene uključiti u proces ekološke edukacije.
- Zaposleni u navedenom objektu treba da koriste sanitarne čvorove koji se nalaze u okviru kompleksa.
- Obezbijediti točeca mjesta za hladnu i toplu vodu.

- U zdravstvenoj ustanovi obezbijediti stalno praćenje-proučavanje i primjenu ekoloških propisa, pravila i tehnoloških upustava.
- Obezbijediti redovne periodične preglede i ispitivanja od strane ovlašćenih institucija za zaštitu na radu, zaštitu od požara i zaštitu životne sredine.
- Praćenjem propisa vezanih za ovu vrstu djelatnosti te drugim spoznajama iznalaziti nove metode koje će doprinijeti poboljšanju tehničko-tehnoloških, organizacionih i drugih mjera zaštite radne i životne sredine.
- Neophodno je redovno komunalno održavanje i čišćenje objekta i okruženja radi smanjenja mogućnosti zagađivanja.
- Potrebno je ispoštovati sve mjere zaštite koje su propisane od strane javnih i komunalnih nadležnih ustanova i institucija, a koje su od interesa za uslove zaštite životne sredine.
- Neophodno je redovno komunalno održavanje i čišćenje objekta i okruženja radi smanjenja mogućnosti zagađivanja.
- Obezbijediti dovoljnu osvjetljenost radnih mjesta, radnih prostorija i komunikacija.

Predvidjeti dovoljno i potpuno provjetravanje prostorija kao i dovoljnu termičku i difuzionu izolaciju zidova.

Mjere zaštite koje se odnose na tretman medicinskog (opasnog otpada)

- Opasan medicinski otpad se sakuplja odvojeno zavisno od vrste, količine, agregatnog stanja, fizičkih osobina, hemijskog sastava i međusobne kompatibilnosti,
- Vlasnik predmetnog objekta je dužan da opasan otpad odvoji od ostalog otpada,
- Sakupljanje opasnog otpada i sortiranje vrši se na mjestu njegovog nastanka,
- Opasni otpad se sakuplja u posude izrađene od materijala koji obezbjeđuju njegovu nepropustljivost, korozionu stabilnost i mehaničku otpornost,
- Prevoz opasnog otpada i radnje koje su u vezi s tim transportom od mjesta nastanka do konačnog odlagališta vrši se u skladu sa Zakonom o prevozu opasnih materija („Sl. list CG", broj 05/08, 40/11).
- Vlasnik predmetnog objekta je dužan da na privremeno odlagalište odlaže opasni otpad, da ga tu čuva do preuzimanja za trajno odlaganje,
- Obezbijediti dovoljan broj posebnih posuda-kontejnera, za prikupljanje opasnih i posebnih vrsta otpada i obezbijediti skladištenje i uklanjanje otpada u dogovoru sa ovlašćenim društvom,
- Sporadični slučajevi ranjavanja ili trovanja hemikalijama i farmaceutskim preparatima uglavnom su posljedica neadekvatnog rukovanja, pa se preporučuje upotreba manje toksičnih preparata, strogo poštovanje procedura za upotrebu i adekvatne zaštitne mjere,

- Direktor zdravstvene ustanove potrebno je da imenuje tim za upravljanje otpadom, odgovornu osobu za upravljanje otpadom, obezbijedi finansijske i ljudske resurse, odobrava i nadzire sprovođenje plana i obezbjeđuje potrebnu edukaciju zaposlenih.
- Članovi tima moraju saradivati kako međusobno tako i sa ostalim osobama koje su u lancu upravljanja otpadom (farmaceut,infektolog,radiolog i sl.),
- Osoba odgovorna za upravljanje medicinskim otpadom neophodno je da prati svakodnevno sve aktivnosti u okviru plana (sakupljanje, razvrstavanje, evidenciju, transport.....), brine za obezbjeđenje resursa i obuku, kontroliše da li su uputstva i procedure na predviđenim mjestima i da li se primjenjuju,brine o tome da zaposleni budu upoznati sa postupanjem u akcidentnim situacijama i evidentira sve akcidente,vodi računa o sprečavanju uticaja medicinskog otpada na pacijente,posjetioce i životnu sredinu,dostavlja potrebne izvještaje.Dužnosti ostalih članova tima, takođe moraju biti jasno definisane.
- Predvidjeti koje procedure i uputstva su potrebni i gdje ih postaviti (npr. uputstvo za razvrstavanje treba da propiše kako,ko i kad vrši razvrstavanje otpada, da bude vidno postavljeno na svakom mjestu gdje se ta aktivnost odvija i sl.)
- Predvidjeti ko, kad i šta nadzire, ovlašćenja i odgovornosti.
- Pripremiti rezervne planove, zavisno od mogućih vanrednih situacija (poplave,požari i druge akcidentne situacije).
- Vlasnik otpada mora za svaki kontejner otpada izdati prateća dokumenta (ime i adresu generatora otpada, ime, adresu, broj telefona i potpis ovlašćenog predstavnika generatora otpada, vrstu, količinu i EKO šifru MO, potpis ovlašćenog predstavnika prevoznika otpada i potpis ovlašćenog predstavnika kao i kontakt lica do kojeg se MO prevozi).

Mjere zaštite koje se odnose na tretman komunalnog otpada

Neadekvatno sakupljanje i nekontrolisano odlaganje čvrstog komunalnog otpada negativno utiče na životnu sredinu jer može doći do zagađenja zemljišta, podzemnih i površinskih voda kao i vazduha.Mjera za smanjenje negativnog uticaja čvrstog komunalnog otpada na životnu sredinu je sakupljanje u kontejnerima.Sakupljeni komunalni otpad preduzeće nadležno za komunalne poslove u Podgorici transportuje do opštinske sanitarne deponije gdje se vrši odlaganje istog u skladu sa zakonskim propisima.

Ovlašće lice proizvođača otpada

MP.

Uputstvo za sačinjavanje plana u pogledu načina upravljanja otpadom:

- ako se otpad privremeno skladišti unosi se opis objekta za privremeno skladištenje, lokaciju privremenog skladišta sa KO i brojevima parcela, upotrijebljenu opremu, sredstva i kapacitet sredstava;
- ako se vrši sopstvena obrada otpada unosi se opis objekta za obradu otpada, lokaciju sa KO i brojevima parcela, upotrijebljenu opremu, sredstva i kapacitet sredstava;
- ako se otpad predaje u postrojenje za preradu ili odstranjivanje unosi se naziv i sjedište, odnosno ime i adresa lica koje vrši sakupljanje, odnosno transport otpada i broj dozvole za preradu i odstranjivanje, odnosno transport i sakupljanje;
- mjesto obrade otpada i naziv i sjedište, odnosno ime i adresu obrađivača;
- mjere koje će se primjeniti u tehnološkom postupku radi smanjenja ili nastajanja otpada;
- ukoliko se planira ponovno korišćenje pojedinih komponenti otpada u okviru uspostavljenog tehnološkog procesa, unose se podaci o tim komponentama otpada (vrste, količine, način korišćenja).

PRILOZI